

СЕКЦІЯ 3. ПОЛІТИКА В МИНУЛОМУ, ТЕПЕРІШНЬОМУ І МАЙБУТНЬОМУ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ВЗАЄМОВПЛИВ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-504-7-9>

КУЛЬТУРА ЯК ЧИННИК СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНА – ЄС

Мельник Юлія Павлівна

*кандидат політичних наук,
доцент кафедри мистецтвознавства
та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Стратегічне партнерство між Україною та Європейським Союзом охоплює широкий спектр аспектів, включаючи політичні, економічні та соціальні зв'язки. Однак одним із найважливіших чинників, який сприяє поглибленню цього співробітництва, є культура.

Культурні відносини є не лише відображенням національних ідентичностей, але й потужним інструментом для зміцнення двосторонніх зв'язків. Культура може стати основою для розвитку взаєморозуміння, підтримки спільних цінностей і норм, що є основою для сталого розвитку стратегічного партнерства між Україною та ЄС. У цьому контексті культура виконує роль не тільки в збереженні ідентичності, але й у сприянні інтеграційним процесам, розвитку економіки та освіти, а також у поглибленні взаємодії між народами (Рис. 1).

Рис. 1. Належність до культури й історії європейського співтовариства [5, с. 131]

«Культурні відмінності України від країн Європейського Союзу не є критичними. Схожість українських показників з європейськими є у цілому ряді випадків навіть більшою, ніж у країн, які уже давно є членами ЄС. Тому наявність певних відмінностей у культурі не повинна стати на заваді просуванню України на шляху до членства у Європейському Союзі» [2, с. 12].

Так, культурна спадщина є важливим елементом національної ідентичності, і для України збереження її культурних пам'яток та традицій є не лише питанням внутрішньої політики, але й міжнародної репутації. ЄС активно підтримує програми, що спрямовані на збереження культурної спадщини України, такі як реставрація пам'яток архітектури, традиційні ремесла, а також організація культурних фестивалів. Наприклад, програма Creative Europe [3] ЄС передбачає підтримку культурних проєктів, що сприяють збереженню і популяризації культурних традицій, як українських, так і європейських.

Програма *EU4Culture* [8] підтримує культурну сферу в країнах Східного партнерства, включаючи Україну. Вона спрямована на підтримку розвитку культурних та креативних індустрій, збереження культурної спадщини та створення можливостей для співпраці між країнами. В рамках цієї програми надаються гранти для проєктів з реставрації пам'яток, розвитку музеїв, підтримки художніх ініціатив та збереження традиційної культури. *EU4Culture* також підтримує організацію культурних заходів та фестивалів, що сприяють популяризації культурної спадщини.

Програма *Cultural Heritage: a Driver for Sustainable Development* [6] спрямована на підтримку культурної спадщини як важливого елементу сталого розвитку.

ЄС також підтримує охорону нематеріальної культурної спадщини через різні ініціативи, як-от збереження традиційних ремесел, фольклору, музичних традицій та ін. Україна активно співпрацює з ЄС у рамках програми ЮНЕСКО, яка охоплює питання охорони нематеріальної культурної спадщини. Важливими компонентами є підтримка традиційних свят, обрядів, ремесел, що становлять невід'ємну частину української культурної спадщини.

Така підтримка не лише дозволяє Україні зберігати свої історичні цінності, але й допомагає національну самобутність в умовах глобалізації, одночасно залучаючи європейську експертизу та фінансування. Взаємодія у сфері культурної спадщини також сприяє розвитку туризму, залученню інвестицій та створенню нових робочих місць, що дає можливість інтегрувати культурні аспекти в економіку.

Наступним напрямком культурної співпраці, що впливає на формування партнерства ЄС – Україна безумовно є культурна дипломатія, яка сьогодні є потужним інструментом формування іміджу

країни на міжнародній арені та відіграє важливу роль у стратегічному партнерстві держав світу. Вона дозволяє представити культурні надбання та традиції, сприяючи створенню позитивного іміджу країни за кордоном і зміцненню міждержавних відносин. Для України культурна дипломатія стала важливим елементом у процесі євроінтеграції, оскільки вона сприяє розвитку взаєморозуміння та побудові більш тісних зв'язків з ЄС.

«Одне фото, один фільм може зробити більше, ніж десятки дипломатичних комюніке. Особливо це стосується посилення знань про Україну серед пересічних громадян за кордоном» [4, с. 86].

Через культурну дипломатію Україна має можливість активно представляти свої традиції, історію, мистецтво та інші культурні досягнення на міжнародних майданчиках. Це дає змогу не лише зміцнити імідж країни в Європі, а й підвищити рівень її впливу на міжнародній арені. Участь у міжнародних культурних проєктах, таких як фестивалі, виставки, кінопокази чи літературні заходи, дає змогу Європі краще зрозуміти українську культуру та її контекст, що сприяє поглибленню міжкультурного діалогу.

У свою чергу, успішна культурна дипломатія допомагає Україні не лише презентувати свою культуру, а й сприяти економічному та соціальному розвитку через підтримку культурних індустрій, туризму та креативних ініціатив. Культурні зв'язки стають важливим елементом міжнародної співпраці, що дозволяє Україні зміцнити свої позиції в ЄС і підвищити інтерес до своєї країни серед європейської спільноти. У результаті культурна дипломатія допомагає не лише в побудові позитивного іміджу, а й у реалізації стратегічних цілей країни на міжнародній арені, що є важливим аспектом її партнерства з Європейським Союзом.

Участь України в культурних програмах ЄС є також важливим аспектом стратегічного партнерства між Україною та Європейським Союзом, сприяючи не лише культурному обміну, але й зміцненню двосторонніх відносин у різних сферах. Завдяки інтеграції в ці програми Україна отримує можливість активно взаємодіяти з європейськими країнами, просувати свою культуру на міжнародній арені та розвивати культурні індустрії.

Зокрема, участь у таких програмах, як *Creative Europe* [3], *Erasmus+* [7], *Horizon Europe* [1] та *EU4Culture* [8], дозволяє Україні отримувати доступ до фінансування, знань та технологій, що сприяють збереженню культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та інновацій у культурній сфері. Культурний обмін, освітні програми та спільні культурні проєкти допомагають українським митцям, студентам, культурним діячам та організаціям отримувати нові знання, досвід та можливості для розвитку.

Крім того, участь у цих програмах сприяє інтеграції України в європейський культурний простір, що є важливим кроком на шляху до

європейської інтеграції країни в цілому. Це також сприяє поглибленню міжкультурного діалогу, що є основою для зміцнення взаєморозуміння між Україною та країнами ЄС, а також для розвитку спільних проєктів у різних сферах, таких як освіта, наука, туризм і культурні індустрії.

Культура є не лише відображенням соціальних і політичних процесів, але й важливим інструментом, що допомагає просувати європейські цінності в Україні. Справжня культурна інтеграція включає не лише обмін мистецтвом, а й підтримку ідеалів демократії, прав людини, рівності та верховенства права. Співпраця з ЄС допомагає Україні реалізувати реформи в культурній політиці, створюючи умови для розвитку інклюзивного та справедливого суспільства.

Впровадження європейських стандартів у культурну сферу, надання підтримки для розвитку громадянського суспільства, підтримка прав на культурну самовираженість – все це сприяє демократичним змінам в Україні та підвищує її інтеграційний потенціал з ЄС.

Отже, культура є надзвичайно важливим компонентом стратегічного партнерства між Україною та ЄС. Вона не лише сприяє розвитку політичних, економічних і соціальних зв'язків, а й допомагає зміцнювати взаєморозуміння, сприяючи інтеграції та сталому розвитку обох сторін. Через культуру Україна може розвивати свої потенціали, в той же час сприяючи розвитку ЄС, будуючи партнерство на основі спільних цінностей та довіри.

Література:

1. Горизонт Європи. Офіційний сайт. URL: <https://horizon-europe.org.ua/uk/about-he/he-programme/> (дата звернення: 10.03.2025).
2. Задоя А., Фоменко В. Культурні подібності та відмінності як чинники економічної співпраці України з країнами Європейського Союзу. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 3, №. 1, 2024, pp. 1-14.
3. Креативна Європа. Офіційний сайт. URL: <https://creativeeurope.in.ua/> (дата звернення: 10.03.2025).
4. Солодкий С. Дипломатичні успіхи України – це внесок широкого кола акторів. *Національна безпека і оборона*. № 3-4, 2023. С. 86
5. Стратегічні партнери України (реалії та пріоритети в умовах війни). *Національна безпека і оборона*. № 3-4, 2023.
6. *Cultural Heritage: a Driver for Sustainable Development*. URL: https://cordis.europa.eu/programme/id/H2020_SC5-21-2016-2017 (дата звернення: 10.03.2025).
7. Erasmus+ Офіційний сайт. URL: <https://erasmusplus.org.ua/> (дата звернення: 10.03.2025).
8. *EU4Culture*. URL: <https://euneighbourseast.eu/ru/projects/eu-project-page/?id=1487> (дата звернення: 10.03.2025).